

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

Ve století XVIII. a XIX. vystřídali se v J. a v okolí židé následujících jmen: Sobotka, Marcus, Petschotsek, Jonek, Pfau, Michelstätter, Löwy, Engländer, Turnovský, Kantor, Wehle, Goliath, Winternitz, Baruch, Jamkin, Sommer, Faltin, Löwenstein, Fried, Pik, Herzman, Lury, Beck, Goldman, Büngel, Tobias, Mautner, Fuchs, Estreich, Pstros, Bondi, Gutmann, Wiesner, Maier, Eisenschimmel, Hammerschlag, Kohn, Grünberger, Lustig, Pollak, Friedländer, Feder, Pošel, Grass, Epstein, Elbogen, Burge, Seligman, Hauser, Bruner, Fuchs, Slatky, Schack, Bayer.

Co do řeči užívali židé ve starších dobách vedle jazyka německého i češtiny. Později výhradně němčiny a také úřední matriky vedli v J. německy. Bílou vranou je jediný český zápis ve „Sterberegistru“ z 19. května 1832, kdy zemřela v Samšině na Jičínsku „Franzyska Faltinowa, wdowa ze Samssiny“ ve stáří 88 let, „na pichanj a sesslost wieku dle rychtařowa wysvědčenj“.

Je zajímavé, že všechny židovské matriky od r. 1788 až do r. 1849 jsou revidovány jičínským děkanem J. Hrdinou a biskupským notářem J. Stránským.

Rok 1848 učinil židy úplně rovnoprávními s křesťany. Od té doby nic významnějšího se mezi židy v J. neudálo. Za poznamenání snad stojí protizidovské bouře po zrušení jazykových nařízení Badeniho. Vznikly v Praze jako odvěta za chování Němců a obrátily se brzy proti židům, tehdy sloupům němectví, a odtud přenesly se na venkov. V J. nabyly tak hrozivé povahy, že muselo býti povoláno vojsko do ulic. Židům strhány německé firmy, vytlučena okna krámů a německé školy židovské, která byla umístěna v domě náboženské obce židovské v Židovské ulici č. 100 od r. 1875 (předtím byla v domě č. 80). Škola tato byla po bouřích přeměněna na českou a později zanikla vůbec (r. 1897). Za poznámku stojí, že do této školy chodili i žáci křesťanští i z předních rodin jičínských (Kukula, Miříčka) a že se zde vyučovalo i náboženství katolickému. Vzorový ředitel školy té, Marek Polák, zemřel r. 1897 a vděční židé postavili mu na žid. hřbitově jičínském pomník s reliefem od sochaře Štursy. Tyto nepokoje očistily J. od posledních zbytků němectví.

Za války světové byli židé orientováni rakousky a teprve státní převrat změnil jejich orientaci.

Židé nyní v J. usazení věnují se většinou obchodu a mají svou vlastní náboženskou správu. K náboženské obci jičínské patří i židé v Lázních Bělohradu, Nové Pace, Staré Pace, Borovnici a Vidochově. Jenže ti židé, většinou majitelé továren, bydlí většinou ve Vídni, kde mají i své centrální účtárny. Židé v Libáni byli přiděleni k Ml. Boleslavi, židé z Rožďalovic k Nymburku.

Synagoga jičínské n. o. ž. v J. byla pěkně opravena r. 1932 dobrovolnou sbírkou nábož. obce a řady pří-

znivců, rodáků jičínských. Hřbitov udržuje pohřební bratrstvo „Chevra-Kadiša“ z milodarů.

Starosty náb. obce židovské v J. byli:

od r. 1864—1883 MUDr. Klein, býv. nemoc. lékař,
 „ „ 1884—1888 a 1903—1906 Bedř. Kantor,
 „ „ 1906—1914 M. Popper,
 „ „ 1915—1918 Bohumil Fišl,
 „ „ 1919—1920 JUDr. R. Abl,
 „ „ 1920—1921 Arnošt Steiner,
 „ „ 1922—1924 Karel Fišl,
 „ „ 1925—1929 JUDr. Hönigsfeld,
 „ „ 1930—1933 Karel Fišl. (Jako předseda
 správní komise israel. nábož. obce ustanoven okresní
 správou.)

Rabíni v novější době byli v J. ti to:

v letech 1850—1870 Abraham Grünfeld,
 „ 1882—1908 Dr. Maximilian Reiss,
 „ 1908—1933 Bohumír Polesý.

Rb. dr. Maximilian Reiss

Rb. Bohumír Polesý

Z vynikajících židů jičínských uvádím kromě zmíněného již finančníka Valdštejnova, Jakuba Baševi, ještě:

MUDr. Rich. Pollaka, bakteriologa, býv. vojen. lékaře v Brně, Oskara Pollaka, centr. ředitele textilních závodů Kosmonosy-Josefodol, Jul. Pollaka, vrch. želez. radu v Hr. Králové, JUDr. Art. Kantora, místopředs. Komenského škol ve Vídni, Kar. Krause, spisovatele a publicistu ve Vídni, Jos. Krause, komerč. radu a čefa firmy Jakuba Krause ve Vídni, Maxe Kantora, řed. úvěr. ústavu a eskomptní banky v Praze, Federera, gen. řed. železářských závodů ve Vítkovicích, Arne Laurina, spisovatele, znamenitého politického publicistu a chef-redaktora „Prager Presse“ v Praze, MUDr. Arnošta Lustiga, spisovatele a propagátora turistiky na Jičínsku, inž. Jindř. Fleischnera, chemika a social. spisovatele.